

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За Црну Гору на годину 8 круна на по године 4 круне

За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год 12 круна, на по год 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франака у злату, на по године 10 франака у злату

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Поједини број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштомском упутницом, само и по средно администрацији „Глас Црногораца“ на Цетиње, а коме је наручије, г. Перу Рамачиновичу, К. Ц. агенту у Котор. Дописе се шаљу Уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 хелера за први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— У прошли уторник у вече био је у Двору свечани објед у по част овдашњег француског министра г. графа Серсеја. Обједу су присутни били: Њихова Кр. Височанства Књаз Господар и Књагиња Милена; Њихова Височанства Књагиње Ксенија и Вјера; г. Ђа графца Серсеј, г. Престо, секретар посланства; ваши министри и великодостојници са госпођама.

— Г. Маркиз Кузани Конфалонвијери, италијански изванредни посланик и опуномоћени министар при нашем Двору, отпутовао је прошлог четвртка на одсуство. До његовог повратка управља ће италијанским посланством г. професор Николини.

— Г. Фернанд Престо, секретар француског посланства на Цетињу, повратио се из иностранства

ДРУГА ХАШКА КОНФЕРЕНЦИЈА.

Како се јавља из Петрограда, руска влада мисли да се обрати државама с предлогом, да се саове нова конференција у Хагу, а у томе да ће је потпуно предједник Савезних Држава Сјверне Америке, Рузвелт, пошто се налази, да је трезутак за савез такве конференције врло zgodан. Иницијатива припадаће и овога пута рускоме цару, пошто је он зачетник и прве хашке конференције.

Ово питање, као што смо у своје вријеме у нашем листу јавили, подизало је предједник Рузвелт још прошле године, кад је пок. Џон Хај 8 октобра послао циркуларну ноту државама, позивајући их, да се саставе друга конференција „мира“. Пошто је овај позив учињен у најнегодније ратно доба, од ње није ни могло бити ништа. Истина, све су државе биле сагласне, да се савезе таква конференција, којом би се развио и утврдио уговор од 1899 г., али Русији и Јапану није могуће било примити учашће у тој конференцији до свршетка рата. Према томе изашла је друга циркуларна нота од 3. децембра 1904 год., којом су се признавали руски равнози, и конференција је била одложена на неодређено вријеме.

Сада, када је мир успостављен, настао је zgodан час, и, како пише руско „Нов. Времја“, треба конференцију и сазвати што прије. Разлози су за то ова: прије свега не треба допустити да охладне они утисци, које је прошли рат учинио, него је жељети, да и дипломати и јавно мњење погледају право у очи овијем задаћама, које би имала друга конференција да ријешити, и то баш у тренутку, кад су им још свјежи у памети сви они ужаси и муке, што их је проузроковало несавршенство данашњих међународних закона. Дале, треба сазвати конференцију што прије због тога, што је течајем прошлога рата страна штампа, а нарочито енглеска, сувише отворено злоупотребљавала правом критике, те често окривљавала руске власти у „рушењу основних принципа цивилизације“ и то у таквим питањима, која су се односила на то, како свака ратујућа страна треба да тумачи своја права и дужности. Же-

љети би дакле било, да се на другој хашкој конференцији јасно и предцијелијем образованијем свијетом утврди, да таква питања, као што је на примјер питање о топлуњу ухваћених бродова на отвореном мору, нијесу још ријешена, а подјавише да енглеско гледиште о томе није баш једино и мјеродавно.

По себи се разумије, да ће нова конференција имати да се бори с великим потешкоћама, јер је искуство прошлога рата јасно доказало, како су противуположни интереси континенталних и поморских држава у питањима неутралности и рата на мору. Тако на примјер поход адмирала Рожественскога показао је, да је право пристаништа бродова у неутрална пристаништа за континенталне државе питање живота и смрти. Инглеска пак, пошто има читав низ најбољих морских пристаништа, рачунаће, разумије се, такво пристајање као незаконито. Упоредо с овим истакнуто је било и питање о контрабанди: док су Јапан и Инглеска били заинтересовани, да се слободно процишта храна, коју те државе добијају из мора, руско гледиште могло се је с тим дијаметрално разликувати, пошто је дошло својом храном снабдјевено У многим од поменутијех и сличнијех питања руски дипломати су, мимо очекивања, уступили, али, ако су они то могли чинити у ратно доба с тачке гледишта вишијех интереса, — за зеленијем столом то ваљда тако бити неће. Руси су се завршује „Н. Вр.“ сувише често заносили апстрактним теоријама и често су заборављали, да право у међународним односима није баш увијек оно, што је Инглесима повљено.

ПРАВИ УЗРОЦИ РУСКО-ЈАПАНСКОГА РАТА.

Француски лист „Revue de Paris“, да подржи рад онијех, који су заговарали мир између Русије и Јапана, дошло је чланак под насловом „Прави узроци руско-јапанскога рата“, који садржи много занимљивих, а мало познатих података о правим поводом овога рата.

Одмах у почетку тога чланка писац констатира, да се је традиционална политика Русије на Далеком Истоку састојала у томе, да подржава срдачне пријатељске односе с китајским царством, с којим ју је њезино ширење на Далеком Истоку дошло у непосредно сусједство на растојању од више хиљада километара. Ова је традиционална политика и принуђала прије 11 година Русију, да посредује у прилогу Китаја након несретнога рата с Јапаном. Благодарећи руској гаранцији, Китај је могао побједоносно Јапану исплатити тражену оштету. Годину дана послје помоћу Русије склопљенога китајскога зјима био је потписан 10 маја 1896. у Москви одбранбени савезни уговор између Русије и Китаја. Од овога уговора познат је у јавности само чланак о сибирској жељезници. Ети садржи међутим много других важнијех одредаба. Тако је н. пр. предвиђен насружани сукоб с Јапаном и одређено, да се у случају напада са стране Јапана, било на Китај, било на Кореју, уговарајуће стране обавезују потпомогати међу био са свим својим поморским силама. Уговор дакле јемчи територијалну целокупност Китаја и намеће Русији дужност, да ту целокупност не само сама призна и поштује, већ да је и штити против трећег.

У јулу године 1903. јапанска је влада преложила петроградском кабинету пројект споразума, који је до сада био држан тајним, а чији први чланак гласи: „Обје се стране обавезују поштовати независност и територијалну целокупност Китаја и Кореје, те одржати у тим земљама у прилогу трговине и индустрије свих на-

рода „принцип отворених врата“. Споразум садржи затијем начело по којем Русија признаје Јапану посебна права у Кореји, а Јапан права Русији у Манџурији. Овај је потоњи документ у очигледном противурјечју с руско-китајским уговором од године 1896. Док је у московском уговору Русија штитила Китај против Јапана, г. 1903. Јапан постаје бранилац Китаја против Русије. Мора се рећи, да се је у времену од г. 1896. до г. 1903. руска политика на Далеком Истоку из основа промијенила. Русија на име најбоље освојила Портартур и војнички заузела Манџурију. Тиме је она нарушила начело територијалне целокупности китајскога царства, начело, које се је она била обавезала штитити у уговору потписаном г. 1896. у Москви. Та се промјена у руској политици на Далеком Истоку није догодила по напријед израженом плану, већ се је она извршила под утицајем догађаја и околности.

Писац овог чланка вели, да се је прва поврета китајске територијалне целокупности, то јест освојење Портартура, извала под утицајем савјета њемачкога цара. Он приповиједа о том ово: Мало више од годину дана, након што је био потписан поменути руско-китајски уговор, цар Вилхелм дошао је у посјету рускоме цару. Враћајући се са војничке смотре у Дач, рече цар Вилхелму, који се је налазио сам у колима с царем Николом II, изненада потпуно, да се нада, да он неће имати ништа против тога, да једно одјељење њемачкога бродовља отплови у Кјао-чао, те да освети увреду, што су их Китајци били нанјели њемачким мисионарима. Он додаде, да ће није било сасвим по вољи, да се Русија намјести у Портартуру и да тако залобије на Далеком Истоку подесно и од дела слободног пристаништа. Изненађен овим неочекиваним наговором, цар Никола даде своје госту учини одговор, који није значајно ни „да“ ни „не“, али који се је приближавао боље првоме него ли другоме. Царска су кола уз то била већ пред дворском капијом и разговар је био прекинут, па за читавога даљога борављења цара Вилхелма у Петрограду није било више о томе збору. Међутим кад се вратио у Берлин, њемачки цар нареди њемачком бродовљу, да крене у далеку-источне воде.

Пошто је била стављена насилно пред готов чин, Русији не престојаше до следећа алтернатива: или да пошље своје бродовље у Кјао-чао и да га задржи у тој луци све док Нијемци не оду из ње, или да сматра оно пар ријечи, што су оба владала била измијенила, као формални уговор и да свој рад улеси према томе.

Да је у то вријеме грф Лобанов живио, вели писац чланка, јероватно је, да би Русија била манифестирала против Њемачке, али је руски министар иностраних дјела био већ неколико мјесеци мртав, а његов наследник грф Муравјев бијаше присташа идеје, да Русија ради заједнички с Њемачком. У почетку новембра г. 1897. била је одржана министарска сједница, у којој су учествовала само ова четири министра, као највише заинтересована: грф Муравјев, министар спољних послова, генерал Вановски, министар војни, адмирал Тиртов, министар за морнарицу, и Вите, министар финансија. Сједница се држала под предједанем Царевим. Грф Муравјев створи расправу о питању, да ли је Русији потребна била лука слободна од дела у Тихом океану. „Ја нијесам компетентан“ изјави грф Муравјев, „да оцјенујем с поморскога гледишта цијелисходност тога добитка; али сматрам, да ми, пошто су Нијемци заузели Кјао-чао, имамо право, да исто тако поступамо с Талиен ваном или Портартуром“. Иза тога узе ријеч Вите. Он се позва на уговор, што су га Китај и Русија били склопили у Москви и подјети на то, да је с обзиром на тај уговор китајска влада дозволила Русији да продуже кроз Манџурију своју сибирску жељезницу. „Потписани таква уговор“, рече Вите, „ја изисам да Русија не смије узети од Китаја нити најмањега парчета земље. Ја питам, што би се могло приговорити Јапану, да се он поведе за нашим пријером, те да и он уграби комад китајског земљишта. А нада све, што бисмо ми могли одговорити Китају, који смо се обавезали штитити против дијелења? Не само да Русија не смије шлеђовати пријеру Њемачке, већ мора напротив учинити све, што јој буде могуће, како би прицлила ову држа-

ву на испражњење Кјао-чао. У сваком случају освојење Портартура наложило би нас големим опасностима, изгубили бисмо пријатељски утицај, што га вршимо над Китајем, и престиж, што га уживамо у Азији. Тај радикални преокрет у нашој политици на Далеком Истоку, учинивши од нас непријатеља Китаја, отворио би за нас поље судбоносних случајностима.

Генерал Вановски изјави се у прилогу заузећа Портартура, а министар морнарице рече, да би боље било уместо Портартура освојити Мозамбо у Кореји, који је по његовом мишљењу био zgodнији за уређење ратнога пристаништа. Мишљење графа Муравјева ипак превађа и Русија управити од тога часа своју политику на Далеком Истоку у правцу противном од онога, којим је до тада ишла.

Освојење Портартура од стране Руса произвело је велико огорчење у Китају; то је огорчење било још силније у Јапану. Потоњи је био лишен г. 1894. Портартура у име принципа китајске целокупности. Русија, освојивши Портартур успркос уговора од г. 1896, погазила је начело, које се је била свечано обавезала штитити.

Познато је, како су Руси продужили своју сибирску жељезницу преко Манџурије и везали Харбин гвозденим путем с Портартуром. Та је жељезница била проведена преко Мукдена, некадашње пријестонице китајске, у којој се налазе гробови китајског царског фамилија. Тај је догађај произвео бурну негодовања у „дарству неба“, те је био један од главних узрока боксерскога устанка, који је довео до међународног посредовања у Китају. Кад је устанак био коначно угушен, међу народне чете оставише китајско земљиште и сама Русија повуче своје одјељење из покрајине почилско. Али њезине чете у Манџурији осташе и даље. Годину и по дана преговори о испражњењу Манџурије вођени су између Русије и Китаја. Русија се правдала тиме, што је у прилогу војничко окупације наводила несигурно стање у Манџурији и немогућност да остави без заштите своју жељезницу. То доказивање бијаше међутим тако слабо, да је сама руска влада пристала, да потпише год. 1902. уговор, којим је пристала на постепено испражњење Манџурије и утврдила као коначни рок за потпуно испражњење 14. септембра 1903. Русија је потписала до душе тај уговор, али у мјеродавним петроградским круговима није се обилно држало, да треба и извршити његове чланке.

Одмах иза заузећа Портартура, у најближој околини Царевеј поникну мисао, да се организира привилегисано друштво за експлоатацију природног богатства нових владавина на Далеком Истоку. Међу члановима оснивачима тога друштва бијашу имена великога књаза Александра Михаиловића и графа Воронцова-Дашкова. Али главни покретач новог друштва бјеше Безобразов, некадашњи поручник у царској гарди. Рад друштва у почетку бијаше скроман, те се је ограничило на експлоатацију шума на ријеци Јаду, за које се је добила концесија од Кореје. Устанак китајских боксера заустави привремено посао новог друштва. Послје закључка мира у Китају друштво буде поновљено на новој основи. Многи нови чланови, заузимајући важна чиновничка мјеста, приступише друштву. Безобразов буде послан на Далеки Исток, да преговара с корејском владом о давању концесије за експлоатацију земљишта на обавије обале ријеке Јаду. Свакоме је било јасно, куда циља ово руско предузеће, чији политички карактер није било особито тешко предвидјети. У Јапану је уарујаност против Русије очигледно расла, а то је лако појмити, кад се помисли да је Кореја одавна била циљ јапанских жеља.

Сам Алексијев, који је у то вријеме вршио дужност гувернера полуострва квантунскога, оклијеваше, да се баца у ову пустоловну политику. Да га задобије за себе, изрази му на Двору свеопшта она кмпанија чин поткраља Далеког Истока с великим дјелокругом. Завојење овог достојанства тумачило се у Јапану као нови доказ, да Русија иде за тим, да задобије надмоћ на салама Тихога океана.

До тада се је Јапан ограничио на то, да дипломатским путем потпомогне протесте китајске владе против дјеловања Русије на крајњем Истоку. Али пред непрестаним продирањем руске дицијеплома он напусти

(Реформа средњих школа у Русији). Сад се у Русији израђује законски предлог о реформи средњих школа. По том предлогу неће више бити реалних и реалних гимназија, биће само гимназије. На гимназијама ће се увести три наставне основе: класична реално-класична и реална. По првој ће се предавати обадва класична језика, по другој само латински, а по трећој ни један. Гимназије ће имати само шест разреда, али ће се за то увести приправни разреда за гимназију.

(Чешки просвјетни савез). Просвјетни одсек „Народног Вијећа Чешког“ послао је недавно бечкој влади на потврду правила „Просвјетног Савеза“. Та су правила одобрена, и наскоро ће се Савез конститутисати. Брнуће се за подизање народне просвјете у Чешкој, Моравској, Шлеској и у Бечу. Осниваће књижнице и читаонице. Шириће и издавати популарне књиге и листове. Приређиваће различита предавања и расправе. Водиће евиденцију о целокупном чешком раду на просвјетном пољу, и издаваће о томе највјештаје. Подизаће омладинске домове за образовање омладине, која је одржала од школе. Приређиваће забаве позоришна приказивања, музичке продукције и помагати ширење умјетности у народ.

(Словенци и школство). На великом словеначком народном збору у Трети говорио је др. Владимир Равникар о маћехинском држању аустријске владе према Словенцима у погледу школства. Изнао је да сад има на 3300 словеначких средњих школа, а нема ни једне потпуно словеначке средње школе. По броју ђака имали би Словенци право на шест гимназија и двије реалке, а кад би имали своје народне школе, знатно би порастао и број ђака. О трговачким, занатлијским и ратарским школама ни спомена, а има крајева, нарочито Корупска, гдје нема ни једне словеначке основне школе. Нема, рече Равникар, државе на свијету, која тако систематски васпитава аналфабете.

(Дан). Тако се зове нови часопис који је почео излазити у Сарајеву, под власништвом и уредништвом Саве Милановића. „Дан“ излази једанпут мјесечно на два штампана табака. Цијена му је до краја ове године 3 круне.

Садржина првог броја ова је: Крвава четврт стогодишња окупације. — Аге и десетина. — Слике из Старе Србије и Маћеховије. — Из Краковских успомена. — Једна нештампана pjesма Ст. Вл. Кабанског. — Умјетност. — Критика. — Политички и културни преглед. — Кроника.

(Нов лист). Од 1. октобра до ст. кал. излазиће у Сент-Илију нов педагошки лист: „Учитељска реч“ уз сарадњу признатих књижевника учитеља, а главни сарадник биће госп. Јован З. Медурин, учитељ.

„Учитељска реч“ даће мјеста сваком учитељу, да слободно рекне своју о школи и учитељству, а излазиће за сада један пут мјесечно. До нове године изаћи ће три броја. Цијена је до нове године 80 потура, на годину 3 круне.

Преплата и рукописи шаљу се на Светозара Маринковића, Szentantás (Bácska).

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

Грчеви од писања.

Никад се још није толико хартије и мастила потрошило, као у садашње доба, а то нам је доказ, да интелигенција бива све већа, као и то, да више захтијевамо

Кажу, да је Тјер, дославши о толиком тражењу, узвикнуо: „да смо почели бројити од рођења Христа, ми ни до сад не бисмо могли толику цифру избројити.“

На то му је Бисмарк, показавши на свога савјетника, берлинског банкира Блајхредера, кратко одговорио:

„Због тога сам ја и довео са собом овога човјека, који се је навикао бројити од створања свијета.“

Њемачка је тражила исплату у готовом новцу, а при том за невјероватно кратки рок: 500 милиона кроз мјесец дана после свргнућа комуне и успостављања париске управе; 1000 милиона кроз годину; 500 милиона 1. маја 1872. и на полплетку. 3.000 милиона не доцније од 2. маја 1874.

На велико изненађење цијелог културног свијета, Француска је те дивовске суме исплатила шест мјесеци прије истека одређеног рока. Историја не познаје други примјер такве економске државне издржљивости.

Њемци су од контрибуције одвојили 120 милиона круна у „неприкосовени капитал државне одбране“; а колико је он до данас нарастао, лако је представити.

Вриједно је спомена руско неумјене користити се својим побједама, што се испољило при закључивању сан-стефског уговора од 3. марта 1878. Руски пуномоћници с почетка су тражили од Турске 1.000 милиона круна, али настојавањем берлинског конгреса, снизили су ту суму на 640 милиона.

од наше руке, да држећи перо, више ради. Но не морају само одрасли перо често држати и употребљавати га него и дјеца, која иду у школу, морају много радити пером.

Наравно, ово је васпитање наше школске младежи драгоцјено према онима како је било у пређашњим временима, гдје је често тек сваки десети знао писати; али к болестима, којима је културни човјек ушљед тога данас изложен, дошла је једна нова болест, а то је грч од писања.

Има томе каквијех 60 година, да се у мјесто стародревнога гушчијега пера служимо челичним пером, и већ пате стотине и стотине њих из свих кругова отијеног друштва мање више од грчева код писања, па и дјеца, која још иду у школу, болују већ од таквијех грчева. Ово не долази од тога, што данас пишемо само челичним пером, него прави узрок је томе, што код писања сувише уморимо и измучимо неке дјелове и групе мишића.

Под именом „грч од писања“ разумијевамо у опште ремећење у различитим групама мишића, које само онда настаје кад ови мишићи у извјесном финијем и замршеном раду, дакле овдје у писању, заједно радити имају. Мишићи, понављајући они у десној руци и подлактици, раде савиш правилно и могу се добро употребити; али како почне писати, ето ти не воље! Мишићи не раде више, него се грчевито уклопе.

Прави узрок овој сметњи није дакле то, што су мишићи снабђени живцима, него то, што им се заједничка радња ремети.

На сваки начин укорује се ова болест тиме, што се мишићи сувише натежу, што много раде. А да је то тако, доказ нам је то, што се ова болест показује највише код писара од заната, дакле код чиновника, књиговођа и т. д.

Ова болест развија се обично мало по мало, али онда одједном нагло расте. Грч почиње тиме, да дотични осјећа слабе боли у претима да га у њима бде и да јелва може мапати претима, руком или подлактицом; затијем настаје нека несигурност код писања, која је тим јача, што више других људи гледа кад дотични пише. Онај који пише, мисли, да мора перо круће држати, али тиме му је писмо само још горе. Што дужи траје ово ремећење у мишићу, то гадније бивају црте код писања; писмо се не може читати, оно је право брчкање; поједица слова откидана су и неравна, а најпослије неће дотични моћи у опште ни слова правилно написати.

Чудновато је при тој болести, да се рука ма од којег другог рада сасвим добро употребити може, а да ни у чем сметана није. Тако многи болесници, који болују од грчева од писања, могу финије ручне радње сасвим добро и без икакве муке вршити, н. пр. госпође могу шити, везати, плести, сликати, свирати и т. д., али каткада настају и код ових радња слична ремећења, као и код писања.

Из тога слиједи, да овакви грчеви могу настати у различитим облицима и од различитих повода; али увјек је главни узрок тај, што се дотични орган тијела сувише натеже, што се неправилно негује и што се не пази на опште здравствене прописе.

Све настојање љекара, да овакве грчеве излече мјесним лијечењем, масажом, електрицитетом и т. д. дакле спољашњим средствима, биће без икаква успјеха, ако болесник не разумије, како да управља савом свога мишића, ако не пази на опште

Исплата контрибуције одложена је годинама; Турци су и досад дужници руски.

Јапан је после побједе над Кином узнио особити претендент у питању о ратној контрибуцији. Под притиском Русије, Њемачке и Француске, Јапанци су били приморани да науште освојени полуостров Љаотунг и Портартур.

Због тога је сума контрибуције била повишена преко првонашг тражења. Китај је платио Јапану 200 милиона таела, што значи 600 милиона круна.

Послије рата с Грчком 1897. Турци су тражили од побједенијех врло велику суму. Али финансијска комисија од представника великих држава најаснила се, да Грчкој никако није могуће задовољити тражење Порте, а као могућу суму, назначила је 80 милиона круна.

Мир између Савезних Држава и Шпаније представља ријетки случај, да побједитељ исплати ратне трошкове, по коме су Савезне Државе значајном сумом исплатиле губитак шанског угледа.

Такава је укратко историја досад извршених конференција мира. Историја ова поучна је у многим погледу. Она нас између осталог убјеђује, да је портсмутска конференција беспријерна по резултатима, које је постигла побједени.

За те резултате у великој мјери, ако не сасвијем, Русија је обавезана своје пуномоћнику, његовом такту, енергији и издржљивости. Превен. К. М. Лучић.

услове живота и здравља погледом на кретање и одмор. Ко пати од таквога грча од писања, тај не смије ништа да пише, док се лијечи, па ма било и више недеља.

Ако болесник мора нека писма безусловно сам написати, онда нека се послужи макином за писање. Ово није тешко научити, а за болесника је драгоцјена помоћ.

Што се локалнога (мјеснога) лијечења тиче, то највише помаже осим потребнога мира још и масажа и гимнастика. Ако хоћеш употребити воду, онда умотај своје руке и подлактице преко ноћи влажним крпама од 20° R. То се најбоље чини овако: узми чарупу од вуне, умочи је у воду, добро је испиједи и натакни на руку и подлактицу, а преко ње стави другу suhu од вуне. Али ако су болесници нервозни или малокрвни, онда нарочито морају се код љекара лијечити. Ово лијечење састоји се од купања у млакој води (27—30° R.), снажних јаких јела, купања у ваздуху и на сунцу и честога метања у здравом свијежем ваздуху, особито у шуми.

Ако овако радиш, одмах чим осјетиш прве појаве болести, биће ти већ за неколико недеља лакше. Сасвим беш оздравити онда, ако се узрок болести отклони. Ови узроци оснивају се на том, што ми прецијенујемо своју тјелесну снагу, а ушљед тога злоупотребљујемо односно дно тијела — то јест руку. Чувај се од болести лакше је, него ју лијечити, старо је начело физикално — дијететичнога начина лијечења; и код грча од писања мораћемо дакле, највише на то пазити, како ћемо га спријечити и отклонити.

Како је горе речено, има различитих узрока, од којих може настати грч од писања, а најважнији је свакојак, сувишно умарање, јер без овога ријетко кад се опажа та болест. Каткад може не баш много напоран рад и сувише уморити слабијан или ослабљели орган, док јак, снажан орган може много јачи посао често сасвим лако извршити. Што је јачи један орган, то му више можемо повјерити; на том се оснива наш цијели систем очвршћена тијела. Као што можемо тјелесним вјежбањем јачати читаво наше тијело, тако се то мора чинити и с појединим органима. На жалост, за руку су до сада мало марили.

У опште се дан данас више занимају гимнастиком, него у пређашње доба, али и ту се мало ради руком. Томе се тијем више чудити морамо, јер баш наша рука тако много врјије, особито за оне, који њом свакидашњи хљеб себи привређују.

И у свим данашњим начинима гимнастике премало пажње се посвећује руци. Сви млади људи, који су се посветили умјетничким или ситним обртним радњама, морали би прије свега на то да мисле, да своје руке гимнастички вјежбају, ако хоће да постигну своју цијелу. Затијем морамо што толије препоручити гимнастику руке свим онима, који болују од болести, која слободно употребљавање једне или друге руке или прстију спречава.

Кад се уклоче поједини удови, кад се слиједи или ако су патили од запаљења код различитих ревматичних болести, код грча од писања, итд., најглавнији је лијек разбодити, трајно вјежбања и проведена гимнастика.

Гимнастика руке чини се сасвим систематски. Најприје се вјежбају зглобови шаке, (средње руке) руке и прстију, па поједини зглобови прстију, више зглобова прстију заједно итд. У новије вријеме зове се овај метод „механотерапија“. Овим начином лијечења можемо да убрзамо опцијање крви, да све жиле подстакнемо на рад, да мишиће ојачамо и да све зглобове покретним учинимо.

Из ових разлога механотерапија није корисна само за лијечење грча од писања, него и за спречавање ове болести, али свакако нека у том случају управља лијечењем који вјешт љекар.

„Нар. Новине“.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Цетиње, 16. септембра.

(Одликовања). Њ. Кр. В. Господар Благоизвољно је одликовао г. г. свештенике: Мираша Вукића, члана цетињске конвентурије IV степеном; Иву Калудеровића, ђакана и секретара конвентурије, Радована Павићевића, Риста Поповића, пароха загарачког, Стева Дрецуна, пароха богутског, Саву Дрбичанина, пароха прекобрдског и учитеља Милана Цанбасановића, V-им степеном; Данилова ордона; а г. пручака Муја Социју, орлонове официра, златном медаљом за ревност.

(Велики војнички маневар), који је био одложен због љетошњих суша, одржаће се у околини Никшића од 20 до 24. ов. мј.

(Стојећа војска). Оба батаљона наше стојеће војске завршила су у Никшићу своја редовна вјежбања, а војници су отпуштени кућама. Нови XXXIV ред I батаљона и XXXIII ред II батаљона окупиће се на своја мјеста 24. ов. мј.

(Са изложбе у Лијежу). Наш дуван, који је била изложила у Лијежу Управа Црногорског Монопола, одликован је од из-

ложбене комисије првом наградом „Grand Prix“.

(Из Дјевојачког Института). Ученице Дјевојачког Института Царице Марије окупиле су се и јуче су отпочела редовна предавања. Број ученица ове шк. године износи 90, а у заводу раде 14 наставника и наставница.

Прибрајајући број ученица Института к броју дјете записане у другим цетињским школама, у свијем тијем школама записало се је ове шк. године 705 дјете.

(Тражи се бабица). Управи општине вар. цетиња потребна је дипломирана бабица, те које би лице компетовало на то мјесто, нека се лично или писмено пријави реченој Управи што је могуће прије, те ће тако сазнати услове, које општинска управа нуди. У ову се службу ступа одмах по закљученом уговору.

(Промјена пловидбеног реда). Угарско-хрватско паробродско друштво на Сеојској Ријеци јавља, да је досадашњи свој пловидбени ред по Јадранском мору промијенило тако, да ће у мјесто четири недељне брзе линије од Сеојске Ријеке до Котора, почевши од 18. ов. мј., пловити само двије, а друге двије долазиће само до Гружа Вријеме долазак у поједине луке као и поласка остаје исто, које је и до сад било.

Телеграми Бечког „Нор. Биро-а“

ТОКИЈО, 11. септ. — (Рајтер) Руска оклопача „Ретвван“ извађена је.

ПARIЗ, 11 септ. — Вите ће вечерас отрутовати у Берлин, а данас је имао саставак с послаником Радољаном, који је трајао два сата и коме је присуствовао и Вовен.

КАРЛШТАД, 11 септ. — Шведско-норвешки преговори свршени су са потпуним споразумом.

ПЕТРОГРАД, 12 септ. — Цар је прегледао ратне бродове „Император Александар II“, „Памјат Авова“ и „Адмирал Корнилов“, који су усидрени у пристаништу Траугруад.

БЕРЛИН, 12 септ. — Вите је стигао овамо.

АТИНА, 12 септ. — Румунски посланик са осталим особљем посланства отпутовао је у Румунску. Сва овдашња штампа одобрава једнодушно држање владино.

БУДИМЧЕШТА, 12 септем. — Вође опозиције изјавише графу Бели Циракију писмено, да они нијесу у стању примити владу под условима, које им је у јучерашњој аудијенцији Тесар саопштио, јер су исти услови противни њиховом убјеђењу и надворима парламентарне већине.

БЕРЛИН, 13 септ. — У Њемачкој још се јављају случајеви колере.

МОСКВА, 13 септ. — Дамас је била овде скупиштина представника градова и земства из покрајина Пољске и Литве. Министар унутрашњих послова дао је дозволу за скупштину под условом, да на истој присуствује одасланик московског генералног губернатора, да сједице не буду јавне и да се не говори о народном питању.

БЕРЛИН, 13 септ. — Билон је примио јутрос Витеа. Њемачки министар иностраних дјела, Рихтхофен, дао је објзд у почит Витеа. У вече имао је Билон подужи разговор с француским министром Бахаром. Вите је отпутовао у Романтеј.

ПARIЗ, 13 септ. — Бивши ратни министар, Кавезак, умро је.

БУДИМЧЕШТА, 13 септ. — Управљајући одбор коалиције једногласно је одобрио држање њихових вођа, који су била позвани од Тесара, жалели у исто вријеме, што их Тесар није саслушао прије, но је изрекао потоњу ријеч. Управљајући одбор осуђује оне, који су владоцу дали такав савјет. Одбор је закључио да саове 21. ов. мјесеца конференцију свих опозиционих странака ради утврђења заједничког рада, очувања целокупности и одбране устава. Пред вече је свијетина демонстрирала предвдњем независне странке, ушљед чега је настала свађа између социјалиста и копутоваца. Полиција је ред успоставила.

БАКУ, 13 септ. — Имеђу Татара и Јермена мир је повраћен.

ЛОНДОН, 13 септ. — Приликом предстојеће посјете инглеске источно-авијатске ескадре у токијском заливу, придружиће се к њој и јапанска флота. Ова ће посјета бити тек последице ратификације уговора о миру.

БЕЧ, 13 септ. — „Фремденблат“ пише: У погође време пуштене су из Биограда многе сензационалне и тенденциозне новости односно политичких питања на Балкану. Тако, на примјер: прво, као да је неки тобожњи руски дипломат изјавио, да се је Русија одрекла од заједничког рада с Аустро-Угарском на македонским реформама и да хоће да ради на своју руку у прилог Македонаца; друго, да ће аустро-угарска војска заузети Пријепоље, а треће да дијели оружје и да ће Аустро-Угарска кренути војску на Митровицу. На ово „Фремденблат“ одговара: „Прва вијест је противна свим изјављеним и поступцима петроградске владе, а Пријепоље да је аустро-угарска војска заузела има већ 26 година на основу аустро-турског споразума од год. 1879. Што се тиче давања оружја и марширања на Митровицу, — то су само бесмислени гласови, које стало пуштају изјесни политичари српски с намјером, да осумњиче аустро-угарску политику на Балкану. Ове вијести нијесу до сад оповргаване због тога, што је њихова неоснованост била јасна у самом почетку.

БЕЧ, 14 септ. — Парламент је отворен. Министар-председник улазећи у скупштинску салу дочекао је са узвицима „Доље с њим!“ од социјалиста, који му пребацују мијешање у питању општег гласања у Мађарској, што Гауч оповргава, тврдећи, да му је мачело, да се не мијеша у унутрашње ствари мађарске.

РОМИНГЕН, 14 септ. — Вите је стигао овамо.

МОСКВА, 14 септ. — Скупштина градова и земства изабрала је за председника грофа Хајдена и претресала на првом мјесту извјештај односно учествовања чланова земства и представника градова у Думи. Послије дуге расправе скупштина је закључила, да Дума, по њеном мишљењу, према закону од 6. августа, веће бити народна скупштина у правој смислу ријечи. По вијестима из Петрограда избори за Думу отпочеће 21. новембра.

ПЕТРОГРАД, 14 септ. — „Тел. Агенција“ дознаје, да су руски представници у иностранству добили 8. ов. мј. наредбу, да позову дотичне владе на другу конференцију мира у Хагу, која ће претресати питања, истакнута потоњим ратом.

БЕЧ, 15 септ. — Тесар је примио Фејерварија у аудијенцију, а сјутра ће га поново примити.

РОМИНГЕН, 15 септ. — Вите је отпутовао.

РИМ, 15 септ. — На званични позив Русије влада се је сагласила, да учествује у хашкој конференцији.

БУДИМПЕШТА, 15 септ. — Између социјалиста и самосталаца настала је свађа, у којој је 8 особа рањено тешко, а много њих лако. Полиција је успоставила ред.

ЛОНДОН, 15 септ. — Јуче је у Лондону и Токију објављен текст инглеско-јапанског уговора о савезу, у којем се, између осталог, каже, да Инглеска признаје Јапану право, да предузме мјере за управу, надзор и ваштату Кореје, које држи, да су потребите и подесне за очување и унапређење својих интереса, а Јапан признаје Инглеској право, да предузме мјере у сусједству индо-китајске границе, које би биле потребите за одржање строге неутралности и да притече у помоћ Јапану, кад би овај био нападнут од друге које државе.

БЕЧ, 16 септ. — Цар је примио Фејерварија у аудијенцију која је трајала 2½ сата, последије чега се је Фејерварио вратио у Будимпешту. Председник парламента поват је у Беч.

ПЕТРОГРАД, 16 септ. — Вите је стигао овамо и дочекао је и поздрављен на станици од мноштва народа.

ПАРИЗ, 16 септ. — Рувије и Радолин потписали су споразум о тачкама програма, која се има извести у Мароку.

ПЕТРОГРАД, 16 септ. — „Вјесник“ јавља, да је вадолцење закључка примирја у Кореји било ушљед тога, што су Јапанци тражили да се руска војска повуче преко ријеке Тумена, а да се јапанској војсци допусте да може доћи до Гирина, да успостави комуникацију између војске која је у Кореји и оне у Манџурији, на што Руси нијесу хтели пристати.

БАДЕН-БАДЕН, 16 септ. — Италијански министар Титони стигао је овамо, да посети Билова.

РИМ, 16 септ. — „Агенција Стефани“ јавља, да је састанак министра Титони и Билова потпуно приватног карактера, а да нема каквог политичког значаја.

БИОГРАД, 17 септ. — На ноту српске владе односно недавне повреде српске границе, Порта је одговорила, да жали, што се је тај сукоб догодио, да су предузете мјере да се у будуће што такво не понавља и издате наредбе, да се казне војници који су у томе криви.

МОСКВА, 17 септ. — Конгрес земства, пошто је усвојио изборни пројект, затворен је; главни изборни комитет засјео даће у Петрограду.

ПЕТРОГРАД, 17 септ. — Вите је данас отпутовао у Бјорке и представио се Цару. Трговачки уговор између Русије и Француске потписан је.

Објава.

У канцеларији потписате Управе на 20. септембра тек. год. држаће се лицијација за набавку: меса, хлеба, масти, уља слатког, млијека, паште, ориза, гриза, пасуља и других сочива, кромпира, купуса и друге зелени, папра, соли, кафе, цукра, чаја, вина, ракије, ковака, јаја, петролеума, штерика и сапуна, потребног болници „Давидло 1“ за вријеме од 1. октобра тек год. до закључно 31. децембра 1906 год.

Ко би желио лиценцирати, нужна обавијештења може добити и прије дана лиценцијације у канцеларији потписане Управе.

Број 158.

Цетиње, 9. септембра 1905.

Управа болнице

2—2

„Данило I.“

НАЗНАЊЕ.

Шиљање новаца и вриједности у простим или препорученим писима забрањено је, како у међународној тако и у унутрашњој поштанској служби у Црној Гори.

У случају изгуба препорученог писма, пошта даје пошљаоцу накнаду од 50 франака за међународну службу а 25 фр за унутрашњу, и то изузимајући случај неодољиве силе. Пошљаалац има права рекламације за годину дана од дана предаје, последије тога губи свако право.

За пошљање новаца у банкнотима или банкарским вриједностима постоје новчана исцма са означеном вриједношћу; за пошљање оваквих писама (lettre de valeur) пошљаалац плаћа висту таксу него за просто препоручено писмо, а, у случају изгуба, даје се пошљаоцу истакнута накнада стварне вриједности, сем случаја неодољиве силе.

Поштанско-Телеграфском Одјељењу долазе често жалбе ва изгубљени новац или чек из простог или препорученог писма; овакви случајеви умножили су се особито у потоње вријеме од кад црногорци, који су на радњи у Америци, шаљу оваквим путем новац својим кућама.

Поштанско-Телеграфско Одјељење у будуће неће давати никаквог шљедства оваквим потраживањима.

Број 4108.

Цетиње, 18. августа 1905.

Из канцеларије Поштанско-Телеграфског Одјељења Књ. Министарства Финансија 5—6

Приватне објаве.

П. п. Број 33 13—15

Потписана даје на јавно знање, да се је 1.ог Маја о. г. отворило публице ЛЕКОВИТО КУПАЛИШТЕ јодне — сумпорне и мрзле воде

РИЈЕЦИ ДУБРОВАЧКОЈ

(Мокошица)

Лековита вода извире на истом мјесту, гдје је саграђено купалиште, а анализована је од г. Е. Лудвига, проф. на бечком универзитету, и пронађена је лековитом за ове болести: — Улоге (гута), вртње (роматика), кожне и сифилитичне болести, хроничне болести пробавних органа, болести на јетри и на слезенима и непратеничне болести.

Завод је снабђен купелима помених лековите воде, на разне температуре, као што и купелима мрзле воде и купелима на пару, а све је то удешено према најмодернијим купалиштима. Осим тога завод пружа болесницима удобнијех станова у самој вгради и рестаурану.

Пећи на пару. Вентилациони. Питко вода наврћена са извора Ријеке. Лијечник у заводу. Тачна служба. Купалиште је отворено кроз сву годину. Омнибус сваке ура креће из Дубровника у Батаховину, гдје болесника чека барка за пријезов. — За потање обавијести обратити се писмено потписаноме, а брзојавно на: „Thermotherapie Ombla Ragusa.“

Управа Лековитог Купалишта јодне — сумпорне и мрзле воде у

Ријеци Дубровачкој.

П. п. Број 57 13—15

САМО У ОКУЛАРИЈУМ-У

Wien, I. Annagasse N. 1. Mezzanin (Ecke Kärntnerstrasse)

бива

бесплатно прегледање очију и прописивање правих наочала дневно од 9 до 7 сати под надзором очнога лекара г. др. Поборског цијена наочала разне врсте је од 3 круне на више.

П. п. Број 92 8—10

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Животно осигуравајуће друштво „The Mutual“ исплатило ми је одмах после смрти мога покојног брата Тодора круна 5.014 и 55 хел., на коју је суму покојник осигуран био тек прије годину дана. За свако тачни и солидни поступак сматрам за дужност да овим путем изјавим поменутом друштву „The Mutual“ своју и своје фамилије најтоплију благодарност.

Цетиње, 6 септембра 1905.

Ристо Матов Пејовић.

П. 63 Број 135 2—2

Своме бившем подпредседнику

† Милошу Ђ. Шаулићу

„Друштво за поштомлање заната и трговине у Црној Гори“

даје у понеђељник 19. ов мјесеца у 8 сати прије подне годишњи помен у Влашкој Цркви.

Р. 32 Број 138 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти нашег незаборавног брата

НОВИЦЕ И ВУЈОШЕВИЋА,

сина чувеног јунака Ивана Васова, који се пресели у вјечност 30. августа ове год. у 30. години свога живота, неможемо пропустити а да са дубоким признањем не изразимо вјечиту благодарност нашим пријатељима Васојевићима, ње је покојник и преминуо; који са свештенством и г. капетаном и многобројним народом нашег брата својски ожалише, спремише и носиле до Планинице.

Такође благодаримо г. командира братоношом, који са Брескућанима покојника дочекаше, ожалише и носиле са Планинице до Стрвца, ње су га нама предали да га у родном мјесту сахранимо.

Благодаримо браћи Кучима на многобројној посјети и жаљењу нашег брата.

Свима и свакоме ко учествова у нашој великој жалости дугујемо вјечиту благодарност.

Момче, 8. септембра 1905. г.

Ожалошћена браћа

Вујошевићи.

Р. 125 Број 139 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег незаборавног сина, односно брата, мужа оца:

КРСТА ТОМАНОВИЋА, фабриканта

који после дугог боловања 12. септембра премину у вјечност у 37 ој години свога живота, сматрамо за свој биту дужност овим путем изјавити благодарност г. Војводи Пламеницу на његовом саучешћу; особита благодарност браћи Цекиљанима који у већем броју дођоше и покојника до вјечне куће испратило, и нама превелику тугу и жалост ублажише, хвала мјесном свештенству, које га испрати до вјечне куће и онако лијепо по хришћански опоја, хвала својим пријатељима Његупима, такође срдачна хвала фабрикантима „Обда“ који свога друга олакаше и до вјечне куће попуташе.

Вјечита хвала свијема и сваком, који нам на којим путем изјавише своје саучешће у овој нашој превеликој жалости.

Цетиње, 13. септембра 1905.

Ожалошћени:

Отац: Јован; брат: Мило са осталим родбичним Томановић.

Р. 130 Број 140 1—1

Администрација „Гласа Црногорца“

јавља, да ће посад — због ограниченог простора листа — давати мјеста само оним посмртницама, које буду састављене са свим кратко, не износећи имена појединих саучесника. Довољно је извјестити о нечијој смрти своје сроднике и пријатеље, а за тим уопште захвалити свијема, који у жалости учествоваше, потписати ожалошћену породицу — и са овим доста.

Цетиње, 26 марта 1905. г.